

Filosoofiaolümpiaadi eelvoorru teemad 2025/26 õppeaastal

Teema 1

Ent on keegi pettur ülimalt võimas, ülimalt kaval, kes mind alati sihikindlalt eksitab. Seega olen kahtlemata olemas ka mina, kui ta eksitab mind; ja eksitagu palju tahab, ta ei saavuta siiski iialgi, et ma oleksin eimiski, niikaua kuni ma mõtlen, et ma miski olen. Niisiis, olles kõike järele kaalunud küllaldaselt ja enamgi veel, tuleb lõpuks jõuda otsusele, et see, mida ütlesin: *mina olen, mina eksisteerin*, on paratamatult tõde, kui ma seda iganes sõnas väljendan või vaimuga haaran. (R. Descartes, 2. meditatsioon)

Soovituslik kirjandus

Rene Descartes, Meditatsioonid esimesest filosoofiast. Tartu: Ilmamaa, 2014. – 2. meditatsioon
Friedrich Nietzsche, Sealpool head ja kurja. Tartu: Ilmamaa, 2017. - §§ 16-17
Oets Kolk Bouwsma, Descartes'i kuri deemon. – Akadeemia, nr 12, 2004, lk 2668-2681

Teema 2

Kui ma ei suuda aru saada, kuidas keerukad teadustulemused on saavutatud, kas siis on õigustatud nende tulemuste pidamine teadmiseks?

Soovituslik kirjandus

William Kingdon Clifford, Uskumise eetika. - Akadeemia, nr 2, 2021, lk 226-260
Karl R. Popper, Teadmised ilma autoriteedita. - Akadeemia, nr 9, 1990, lk 1840-1853.

Teema 3

Ei ole veel aga eetikat, mis tegeleks inimese suhtega maasse, ja loomadesse ja taimedesse, mis sellel kasvavad /.../ Eetika, mis peab suunama ja täiendama majanduslikku suhet maasse, eeldab teatavat ettekujutust maast kui elusast mehhanismist. Me saame olla eetilised ainult millegi suhtes, mida me võime näha, tunda, mõista, armastada või mingil muul moel sellesse uskuda. (A. Leopold, Maa eetika, Keskkonnaeetika võtmetekste, lk 18 ja 26)

Soovituslik kirjandus

Aldo Leopold, Maa eetika. – Keskkonnaeetika võtmetekste, Tartu, 2008, lk 17-35;
<https://eetika.ee/et/sisu/keskkonnaeetika-votmetekste-2008>
Arne Næss, Hoolivus kõige elava vastu. – A. Næss, Elufilosoofia. Tartu: Ilmamaa, 2023, lk 117-143
James Lovelock, Gaia kättemaks. Tallinn: Varrak, 2007, ptk. 2.

Teema 4

Kas empaatia on Lääne tsivilisatsiooni nõrkus?

Soovituslik kirjandus

Arthur Schopenhauer, Maailm kui tahe ja kujutlus. Tartu: Ilmamaa, 2018. I köide, 4. raamat, §§ 65-67, lk 534-560.
Friedrich Nietzsche, Puuslikehämarus. Ajakohatu rännakud, §§35-37, 39. – Akadeemia, nr 2, 2024, lk 262-268.